

تولد یک شهر

سی‌مقاله درباره شهر و فضای شهری

فریدون فراهانی

۱۳۹۶-۱۳۹۲

سرشناسه: فراهانی، فریدون، ۱۳۵۴ -

عنوان و نام پدیدآور: تولد یک شهر / فریدون فراهانی .

مشخصات نشر: گفتمان اندیشه معاصر، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۲۷۰: مصور؛ ۱۷ ۲۳ س م .

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۷۹-۶۰-۶۰-

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: معماری جدید-- قرن ۲۰م. -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: Architecture, Modern -- Addresses, essays, lectures 20th century

موضوع: مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: Postmodernism -- Addresses, essays, lectures

موضوع: شهرسازی - مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: City planning -- Addresses, essays, lectures

رده بندی کنگره: ۷۴۰/۶۰۰/۱۷۸

رده بندی دیویی: ۶/۷۲۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۴۰۴

۰۹۱۲۲۵۱۳۲۲۸

gofte.man@yahoo.com gofتمان@yahoo.com

www.GofteManV1.ir

تولد یک شهر

فریدون فراهانی

طرح جلد: نوشین روستازاده

شمارگان: ۱۰۰۰ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۷۹-۶۰-۶۰ قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

فهرست

درآمد / ۱۱

تماشای رشد ناموزون شهر / ۱۳

معنای هویت و شناسه های هویت ساز شهر / ۲۱

سیما و منظر شهری / ۳۳

شناخت سورت و معنای شهر، ضرورت توسعه / ۴۳

معنای زندگی در شهرهای بزرگ ایران / ۵۱

یار به اعتدال در مدیریت شهر / ۶۳

هماهنگی، زیبایی و معنی در نماهای شهری / ۷۱

فضا و فضای شهر / ۸۳-۱۱۱

فضا، گوهر کمیاب معماری و شهرسازی امروز / ۸۳

فضای شهری در دورنمای شهر ایرانی / ۹۳

ظرفیت های پنهان در فضاهای شهری گذشته / ۱۰۳

خیابان چهارباغ / ۱۱۳-۱۳۲

بازخوانی مفهوم خیابان و نگاهی به چهارباغ اصفهان / ۱۱۳

از چهارباغی که بود تا آنچه خواهد بود / ۱۲۲

میدان نقش جهان / ۱۳۳-۱۴۶

نقش جهان؛ از خاطرات دانشجویی تا غوغای اتومبیلها / ۱۳۳

میدان نقش جهان، فرصتها و تهدیدها / ۱۳۸

نابسامانی بصری و کارکردی در ورودی شهرها / ۱۴۷

فرسودگی در سیمای شهر / ۱۵۷

بامهای شهر / ۱۷۶-۱۶۳

۱. زیبایی و کارآمدی بامهای دیروز / ۱۶۳

۲. بامهای امروز / ۱۶۹

زاینده رود / ۱۹۸-۱۷۷

۱. اگرچه زنده رود آب حیات است / ۱۷۷

۱. نگاهی به توانایی زاینده رود در بهبود کیفیت شهر / ۱۸۲

۲. زاینده رود: نیاز به رویدادهای فرهنگی و هنری / ۱۸۷

درخت و گیاه / ۲۱۶-۱۹۹

۱. درخت و گیاه: ضربت سبز شهر / ۱۹۹

۲. کارایی و زیبایی درختان در شهر / ۲۰۵

۳. کارکردهای فیزیکی، بصری و نمادین درختان / ۲۱۰

مبلمان، المان‌ها و تندیس‌های شهری / ۲۵۶-۲۱۷

مبلمان شهری: نمودی از کارایی، زیبایی و هویت در سیمای شهر / ۲۱۷

المان‌های شهری:

۱. المانهای روایت‌گر / ۲۲۵

۲. المانهایی برای تنوع و تفکر و یادمان بزرگان / ۲۳۳

۳. تندیس بزرگان، جاودانگی اندیشه‌ها / ۲۴۰

۴. المانهای مفهومی و نمادگرا / ۲۴۹

توسعه شهری / ۲۵۹

مزاج دهر تبه شد در این بلا حافظ

کجاست فکر حکیمی و رای برهمی

درآمد

نوشتن درباره شهر و معماری، با نگاهی واقع‌گرا و تحلیلی یکی از مهمترین انگیزه‌های من در شکل‌گیری کتابی شد که در دست دارید. این کتاب، گزیده سلسله مقالاتی است که از سال ۱۳۹۲ تا کنون برای نشریه صبح اندیشه می‌نوشتیم و هر دوهفته یک بار، یک صفحه کامل به نام تولد یک شهر را به خود اختصاص می‌دادند. این نوشتارها با نگاه تحلیلی و رویکرد تخصصی و البته کاربردی و عمل‌گرا نسبت به شهر و معماری و اغلب به زبان ساده نوشته می‌شدند و هدف اصلی آنها بیان ساده و بی‌پرده نیازها و کاستی‌های شهر و فضاها، سعی در افزودن بر اینکه در بسیاری از آنها نیز راهکارهایی برای بهبود انواع مشکلات و دشواری‌های شهر ارائه می‌شد.^۱

موضوع مقالات اغلب با نگاه نقیض به شهر، با توجه به مشکلات روز انتخاب می‌شدند و البته لحن و شیوه نوشتار نیز گاه حالت انتقادی و گاه امیدوارانه بود. خود می‌گرفت و گاهی با چاشنی طعنه و کنایه همراه می‌شد که در مطبوعات و دنیای ژورنالیسم امری شناخته نیست. با این حال، همه تلاش من این بود که از مسیر واقع‌گرایی و انصاف دور نباشم و شهر را با تمامی مشکلات و همه‌جانبه و به دور از هیجانات دنیای مطبوعات، بیش از همه با بیان تحلیلی و همه‌جانبه تصویر کنم تا برآیند این نوشتارها بتوان، به شناخت صادقانه‌ای از وضع موجود شهرها دست یافت و راه ترسیم تصورات و الگوهای شهر آرمانی را برای زندگی بهتر هموارتر نمود. شکی نیست که برای دست یافتن به این الگو، بیس از بجز باید از مسیر عقلانیت و تدبیر گذر کرد و دخالت دادن احساسات و سلايق فردی و جناحی، معمولاً نتیجه خراب‌بندی در این قبیل امور به دنبال نداشته است. زیرا شهرهای ما از عدم توازن رنج می‌برند که ریشه در عوامل گوناگونی دارد، عواملی مانند ناهماهنگی میان نهادهای اداره‌کننده شهر، حضور کم‌رنگ شهرسازان، سازمان شهری، برنامه‌ریزان شهری و معماران در تصمیم‌گیری‌های شهر، کم‌اهمیت بودن امر برنامه‌ریزی به عنوان

^۱ جالب اینجاست که پس از مدتی، بازتاب همین نوشته‌ها توانست هماهنگ با رخدادهاي مشابه ديگر تأثير مثبت و کارآمدی در تصميم‌گيري‌های مديران شهری نیز داشته‌باشد. از جمله مهم‌ترین این رویدادها، ممنوع شدن تردد خودرو در میدان نقش جهان اصفهان بود که اندک زمانی پس از چند مقاله با همین موضوع، صورت عمل به خود گرفت.

^۲ Jurnalism

زیربنای اقدامات شهری دیگر، غلبه نگاه‌های تک بعدی و سطحی به سیمای شهر و رویدادهای آن و بسیاری دلایل دیگر.

در کنار همه این دلایل، مشکل دیگری نیز همین گوشه و کنار، بیخ گوش ما پرسه می‌زند که شاید چنانکه باید به آن توجه نداریم و آن آفت مدرک‌گرایی و بلایی است که بر سر علم و پژوهش در جامعه ما آمده‌است.

فضای علمی و آکادمیک سرزمین ما، این روزها، بیش از هرچیز از رواج نگاه کمی به علم و دانش و مدرک‌گرایی حکایت دارد. فرایندی که عرصه‌های بسیار حساس و سرنوشت‌سازی مانند معماری و شهرسازی را نیز بی‌تفاوت نگذاشته و در گردابی هایل فرو برده است. نگاه عمیق و عمل‌گرا در این حوزه‌ها بسیار کم‌رنگ شد و فاصله قابل توجهی میان فضای دانشگاهی و آنچه در متن جامعه کنونی ایران می‌گذرد، ایجاد شده است. شهرهای ما در آسیب‌های جدی کالبدی و فرهنگی، اجتماعی دست و پا می‌زنند و متأسفانه از میزان تأثیر توجه بی‌رومی انسانی و ظرفیت معنوی در فضاهای دانشگاهی و این همه سمینار و همایش علمی پژوهشی، چنانکه باید، رای ساختن شهر بهره‌برداری نمی‌شود. حال آنکه اوضاع کنونی، چندان دورنمای مطلوبی را ترسیم نمی‌کند و برای صورت پذیرفتن ایده‌ها و تحقیقات دانشگاهی، در شهرهای آینده، باید نگاه دانشگاهیان را بیش از پیش به شرایط کنونی معماری و شهرسازی معطوف نمود^۳ و افزون بر این، با تقویت این نگاه، انگیزه و همت مدیران و مدیران شهری را به استفاده بیشتر از متخصصان و دستاوردهای آنان، افزایش داد.

فریدون فراهانی

تهران، فروردین ۱۳۹۷

^۳ با توجه به شرایط کنونی و مشکلات پیش روی شهرهای ایرانی، انتخاب موضوعاتی برآمده از واقعیت جاری در شهرهای امروز، در پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های دانشگاهی (به ویژه در مقطع ارشد و دکتری) اولویت بیشتری دارد و می‌تواند دستاوردهای مطلوبی برای آینده داشته باشد.